

Aristotelés (384 – 322 př. n. l.)

A) Život

- Stageiřan, vztah k Alexandru Makedonskému.
- Student v Platónově Akademii (od 17 do 37 let) – rozchod po smrti Platónově.
- Založení vlastní školy v Athénách – **Peripatetická škola**: studium „přírodovědné, filosofické, logické, etické, estetické, politické názory...“. Corpus Aristotelikum (Andronikos Rhodský v 1. stol. n. l.).
- Velké množství spisů (mnohé napsali jeho žáci na základě poslechu přednášek): údajně více než 400 (1000) svazků.

B) Filosofie

1) Kritika Platóna:

- Platón svět nevysvětluje, komplikuje jej.
- Jaký je **vztah mezi ideou a jednotlivou věcí** ve světě smyslovém? Je kauzální? Jak je to s rody a druhy (smyslový kůň – patří pod ideu koňovitosti, ideu lichokopytníkovosti, savcovosti)???
- Kritika Platónova pojetí pohybu (tj. jakékoliv ZMĚNY): ideje nehybné a věci smyslového světa podléhají neustálým různým změnám.
- Podstata věci (idea) je odloučena od věci samé (smyslový předmět)...**HLAVNÍ KRITIKA, Z NÍŽ ARISTOTELÉS VYVOZUJE SVOU METAFYSIKU, TEORII HYLÉMORFISMU.**

2) Hylémorfismus

- **východisko: podstata věci je v ní samé.**
- **Podstata věci je v jednotě látky a formy této věci:**

Látka: je prvním substrátem

je možností věci něčím se stát

je amorfní

je očištěna od všech vlastností

Forma: je uskutečněním jedné z možností

je duchovním principem, který působí na látku

- 3) Pohyb: je uskutečňováním možnosti (odívání látky formou)**

4) Znalost přírody je znalostí pohybu

5) Theleologie: Cílovost věcí světa

Aristotelés zkoumá tyto cíle (účely) existence věcí, aby našel smysluplnost světa. Snaha o „uskutečnění nejvyšší možnosti látky“.

6) Všechny kauzální vazby, tedy kauzální řetězce (příčina-účinek) vždy směřují k cíli.

Toto vyplývá z faktu (Aristotelova tvrzení), že svět je věčný, ale prostorově konečný.

Závěr: Řetěz příčin není nekonečný, tedy **existuje první příčina**, tj. příčina příčin (filosofický Bůh) **nezatížená látkou, je prvním hybatelem, nemá možnosti, je čistým uskutečněním (je Dokonalostí, Rozumem).**

7) Teorie poznání: Poznání předmětů je poznáním forem

Teorie pravdy: Pravda je shoda poznatku (tj. formy v člověku) se skutečností (formou věci).

8) Aristotelův filosofický Bůh:

Bůh jako forma forem

Bůh jako první hybatel

...**Vysvětlení v přednášce:** Odívání „jednoty látky a formy nižšího řádu“ formou vyšší...

9) Aristotelovo učení o duších

a) Duše vegetativní

Duše smyslově animální

Duše lidské:

Nižší rozum

Vyšší rozum (lidství)

b) Nesmrtelnost vyššího rozumu: Averroes a Akvinský.

c) Inspirace pro Tomáše Akvinského v Důkazech existence boží.